

Gramatika čínštiny 2

KSCA005

2

obsah

- souřadné spojení vět a větných členů
- zdůrazňující/zevšeobecnující konstrukce
- adverbia 多/少 před slovesem
- 刚 vs. 刚才
- výsledkové modifikátory (výsledkový komplement)

Souřadné spojení větných členů YD 226, 227, 228, 229,

230

- jmenné větné členy se často kladou prostě vedle sebe,
- někdy za pomoci spojek (gēn 跟, hé 和), které používáme k oddělení posledních dvou jmen ve výčtu,
- často s použitím adverbíí (也, 又) a zopakováním slovesa
- **Interpunkce:**
 - čárka 、 slouží k oddělení jmenných větných členů
 - „normální“ čárka , slouží k oddělení slovesných konstrukcí (vět)

PODMĚT

爸爸、妈妈都在家。Tatínek a maminka jsou oba doma.

爸爸和妈妈都在家。 *totéž*

PŘÍVLASTEK

中国的、捷克的朋友都有。Mám čínské i české přátele.

我有中国的朋友, 也有捷克的朋友。 *totéž*

PŘEDMĚT

- **sloveso** se často opakuje, navíc i s vhodným **adverbiem**

那位先生会中文、英文, 也会日文、德文, 还会西班牙文。Tamten pán umí čínsky, anglicky, japonsky, německy a španělsky.

这位朋友喜欢钱, 也喜欢女人。Tento kamarád má rád peníze a ženy.

PŘÍSUDEK – nepoužívá se spojka hé 和 !!!!

他们喝茶聊天。 Pijí čaj a povídají si.

这个男孩儿很帅, 很年轻。 Tenhle kluk je hezký a mladý.

- s adverbium 又 (... , i...)

他去北京又坐飞机又坐火车。 Při cestě do Pekingu pojede letadlem i vlakem.

- modální sloveso, podruhé s adverbium

他们想学中文, 也想学英文。 Chceme se učit čínsky i anglicky.

Souřadné spojení vět

YD 231

- souřadně spojené věty klademe prostě vedle sebe
- mezi věty nedáváme spojku „a“ (hé 和) tak jako v češtině!!

我们中国人爱喝茶，你们捷克人爱喝咖啡。 My Číňané máme rádi čaj, vy Češi máte rádi kávu.

这几个学生都很用功，那几个学生不用功。 Tito studenti jsou všichni pilní, tamti studenti nejsou pilní.

Příslovce 都/也 ve zdůrazňující fci

1) konstrukce 一...也/都...不/没...; 一点儿...也/都...不/没 + V
význam: „nemám ani korunu, nevypil ani kapku“...

- pouze v záporných větách

他一个字也没写。Nenapsal ani jeden znak.

我一块钱都没有。Nemám ani kuai.

他一瓶啤酒也不喝。Nedám si ani jednu láhev piva.

我一点儿钱都没有。Nemám ani kuai. (doslova „ani trochu kuaiů“)

我一点儿都没喝。Nenapil jsem se ani trochu.

Zdůraznění adjektiva:

我一点儿也不饿。(è 饿 - hladový). Nejsem ani trochu (vůbec) hladový!

Príslovce 都/也 ve zdůrazňující fci

2) konstrukce ...也/都...不/没...;

často také s 连 lián „dokonce“ 连...也/都...不/没...

- pouze v záporných větách

他觉得不好，(连)饭都不能吃。 Je mu špatně, (dokonce) ani nic nemohl sníst.

我(连)买车票的钱都没有了。 Už nemám (dokonce) ani peníze na vlak.

Příslovce 都/也 ve zdůrazňující

3) **fcj** Zdůrazňující konstrukce s 都 a 也 s tázacími slovy

Tento typ zdůrazňující konstrukce existuje v kladné (pouze s 都 !!!) i záporné podobě (都 nebo 也).

谁 „kdo?“ → 谁都认识他。Každý ho zná.

谁也/都不认识他。Nikdo ho nezná.

什么 „co?“ → 我什么都要。Chci všechno.

我什么也/都不要。Nic nechci.

哪儿 „kde?“ → 我哪儿都去。Půjdu kamkoliv.

我哪儿也/都不去。Nepůjdu nikam

Atd. – stejně fungují všechna tázací slova.

Adjektiva 多/少 před slovesem

duō 多 = více (dělat příslušnou aktivitu)

shǎo 少 = méně

孩子上课的时候要少说话。

Když je dítě ve škole, musí méně mluvit.

请你多复习生词。 Prosím, opakuj si více nová slovíčka.

刚(刚) vs. 刚才

jméno času gāngcái 刚才 = právě, zrovna (ted'), před chvílí

- vztahuje se k akci nebo situaci, která nastala před krátkým časem (tak do půl hodiny)

- často má na konci věty 了

他**刚才**来了。 / **刚才**他来了。 Právě přišel.

- lze ho negovat záporkami 不 a 没

你**刚才**为什么没说？ Proč jsi to ted' neřekl？

- jako jiná jména času může stát v přívlastku

刚才的消息非常好。 Novinky, které jsme právě slyšeli, jsou výborné.

刚(刚) vs. 刚才

adverbium 刚 = právě, zrovna (před chvílí); rozdíl oproti gangcai nejlépe vyjádří překlad „AKORÁT“

- vyjadřuje určitou naléhavost toho, že daná akce nastala natěsno, „akorát“

我刚刚出门，就下雨了。Jen co jsem vyšel ze dveří, začalo pršet. (刚刚 je jen reduplikace, vyjadřuje to vzrušení ještě víc, význam je totožný)

- může za ním následovat komplement časového trvání

他刚走了两天。Odešel akorát před dvěma dny.

- nemůžou za ním následovat zápornky 不 a 没

- nemůže mít 了 na konci věty

他刚来。Akorát přišel.

刚(刚) vs. 刚才

Kromě toho adverbium 刚 může stát před adjektivem nebo jiným kvantitativním výrazem, kde rovněž znamená „akorát“:

鞋子不能太大，也不能太小，要刚刚合适。 Boty nesmí být ani moc velké, ani moc malé, musí být tak akorát (akorát sedět).

他的女儿刚刚十个月，还不会说话。 Jeho dceři akorát bylo deset měsíců, neumí ještě mluvit.

刚(刚) vs. 刚才 - srovnání

我刚才喝了一瓶啤酒。 Před chvílí jsem vypil jedno pivo. (*neutrální informace o tom, co se před chvílí stalo*)

我刚喝了一瓶啤酒，现在不喝了。 Akorát jsem jedno pivo vypil, teď pít nebudu. (*zdůrazňuje, že „akorát“ něco nastalo, takže to má následky*)

我刚才到了。 Právě jsem dorazil. (*neutrální*)

我刚到。 Akorát jsem dorazil. (*takže to má následky – jsem unaven, dosud neorientovaný...*)

Výsledkový modifikátor YD 98, 99, 103

- morfémy, které se připojují ke slovesům za účelem vyznačení úspěšného, uspokojujivého, zdárného (neúspěšného, neuspokojujivého, nezdárného) dosažení cíle slovesného děje
- ve slovanských jazycích = slovesné předpony (při-, od-, u-, za-...), dokonavé tvary sloves
- struktura: sloveso + modifikátor = výsledkově modifikované sloveso (výsledkový komplement)
- Srov. směrový modifikátor – viz minulý semestr

Základními široce použitelnými výsledkovými modifikátory jsou:

1) hǎo 好 = skončit s tím, že je to dobré, povedlo se to

zuòhǎo 做好 udělat, dokončit

mǎihǎo 买好 nakoupit

xiěhǎo 写好 napsat

今天的作业我已经做好了。 Dnešní úkoly už mám hotové / už jsem je udělal.

我吃好了。 Najedl jsem se.

2) wán完 = skončit

shuōwán 说完 domluvit

chīwán 吃完 dojíst

kànwán 看完 přečíst, dočíst; dodívat se

zuòwán 做完 dodělat

今天的作业我已经**做完**了。 Dnešní úkoly už jsem dodělal. (může a nemusí to být úspěšně dokončené)

我**吃完**了。 Snědl jsem to. *Nebo:* Dojedel jsem. (*Zkrátka:* Skončil jsem s jídlem.)

这种书**卖完**了。 Tato kniha je vyprodaná.

3) dào 到 = více významů, spojuje je základní význam slovesa dào 到 = „dorazit, dojet“

a) u sloves vyjadřujících aktivitu: „úspěšně dokončit tu aktivitu“

láidào 来到 dorazit (někam)

zhuàngdào 撞倒 narazit (do čeho)

zhǎodào 找到 najít **srov. zhǎo 找 = hledat**

课本我都**买到**了。 Učebnice jsem už všechny nakoupil.

b) u sloves smyslového vnímání: „úspěšně vnímat“

kàn 看 = dívat se; kàndào 看到 = uvidět (totéž kànjiàn 看见)

tīng 听 = poslouchat; tīngdào 听到 = uslyšet (totéž tīngjiàn 听见)

c) u slovesa chī 吃:

饺子在这儿可以**吃到**。 Jiaocky se tady dají **ochutnat**. (tj. mají je tu, dají se koupit)

4) cuò 错 = „udělat danou činností chybu“

dǎcuò 打错 vytočit špatné číslo

tiāncuò 填错 vyplnit špatně (formulář apod.)

xiěcuò 写错 napsat špatně

shuōcuò 说错 říci špatně, přeřeknout se

对不起，你打错了。 Promiňte, vytočil jste špatné číslo.

这个字你写错了。 Tento znak jsi napsal špatně.

我说错了，他不是捷克人，他是波兰人。

Řekl jsem to špatně, on není Čech, ale Polák.

5) huài 坏 = „danou činností něco zkazit“

他弄坏了爷爷的电视机。 Rozvrtal (nònghuài le) dědečkův televizor.

(nòng 弄 = s něčím improvizovaně nebo nezodpovědně nakládat, „pohrát si“ s něčím; něco vyřídit improvizovanými metodami)

我吃坏了肚子。 Zkazil jsem si žaludek (dùzi). (tím, že jsem něco špatného snědl)

6) duì 对 :

你说对了。 Řekl jsi to správně.

7) qīngchū 清楚 (= být zřetelný):

都听清楚了么？ Slyšeli všichni jasně?

对不起，我没说清楚。 Promiňte, neřekl jsem to jasně.

Pozice předmětu ve větě s výsledkově modifikovaným slovesem

- předmět se nikdy nekládá mezi sloveso a modifikátor (jako u směrově modifikovaných sloves)
- předmět:
 - 1) následuje za modifikovaným celkem
我看完了**这本书**。 Tuto knihu jsem přečetl.
 - 2) je na začátku věty jako anteponovaný větný člen
这本书看完了没有? Přečetl jsi tuto knihu?
 - 3) předchází pomocí prepozičního slovesa ba 把 (viz později)
你把**这本书**看完了吗? Přečetl jsi tuto knihu?

Reduplikace adjektiv

王鹏高高的，很帅。 Wang Peng je pěkně vysoký, je hezký.

可乐凉凉的，很好喝。 Kola je pěkně studená, je dobrá.

皮肤白白的，眼睛蓝蓝的，太帅了！ Kůži má běloučkou, oči krásně modré, ten je ale pohledný!

Sloveso lái 来 v obecném významu

再来一杯！ Ještě jedno!

再来一次。 Ještě jednou!

Nahrazuje jiné sloveso, typicky u opakovaného objednávání v restauraci, zpívání písniček a podobných situacích.